

ที่ ศธ ๐๔๑๘๑ / ๐๖๔๔๔

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุตรดิตถ์ เขต ๒ หมู่ ๔ ตำบลแสนตอ
อำเภอ น้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์ ๕๓๑๑๐

๖๕ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง การประกาศเจตนารมณ์การส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ
เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ศธ ๐๔๐๐๖/ว๒๖๗๔
ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๑ ชุด
๒. สำเนาประกาศเจตนารมณ์ “การส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ตามพระราชบัญญัติ ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘”
ของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๑ ชุด
๓. ข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวปฏิบัติด้านการส่งเสริมความเสมอภาค ฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแจ้งว่า ได้ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงาน
ด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศ โดยเข้าร่วมประกาศเจตนารมณ์ “การส่งเสริมความเสมอภาคและจัด
การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ” ตามข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวปฏิบัติด้านการส่งเสริมความเสมอภาค
และจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.๒๕๕๘
กระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งส่งสำเนาประกาศเจตนารมณ์ดังกล่าว และข้อเสนอแนะ ว่าด้วยแนวปฏิบัติด้านการ
ส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ นั้น

ในการนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒ จึงขอแจ้งให้บุคลากร
ภายในหน่วยงานของท่านทราบและถือเป็นแนวปฏิบัติ ด้านการส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศในหน่วยงานแต่ระดับต่อไป ความละเอียดปรากฏดังแนบ หรือสามารถดูรายละเอียด
เพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒ /ข้อมูลความโปร่งใสในองค์กร
/นโยบาย หลักเกณฑ์ การบริหารงานขององค์กร

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพงษ์ พรหมใจ)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

โทร.๐๕๕-๔๘๑๑๒๕ ต่อ ๑๐๖

โทรสาร ๐๕๕-๔๘๑๖๑๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต ๒
เลขรับ ๙๕๐๐
วันที่ ๒๒ ก.ค. ๒๕๖๓
เวลา ๙.๐๕
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

☐ อำนวยการ	☐ แผน
☐ บุคคล	☒ ส่งเสริม
☐ การเงิน	☐ นิเทศ
☐ พัฒนา	☐ กฎหมาย
☐ ประสาน	☒ ตรวจสอบ

ที่ ศธ ๐๔๐๐๒/๖๒๖/๕

๙๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง การประกาศเจตนารมณ์การส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาประกาศเจตนารมณ์ "การส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ตามพระราชบัญญัติ ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘" ของกระทรวงศึกษาธิการ

๒. ข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวปฏิบัติด้านการส่งเสริมความเสมอภาค ฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศ โดยเข้าร่วมประกาศเจตนารมณ์ "การส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ" ตามข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวปฏิบัติด้านการส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ของกระทรวงศึกษาธิการ

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอส่งสำเนาประกาศเจตนารมณ์ "การส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘" ของกระทรวงศึกษาธิการ และข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวปฏิบัติด้านการส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย มาเพื่อประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดทราบ และถือเป็นแนวปฏิบัติด้านการส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศในหน่วยงานแต่ละระดับต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายกวิทร์เกียรติ นนธ์พล)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รักษาการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๕๘๕๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๕๘๕๗

ประกาศเจตนารมณ์

“การส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ
ตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘”

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในด้านการส่งเสริมการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สร้างความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมทางการศึกษา

ขอประกาศเจตนารมณ์ว่า จะดำเนินการตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยมีแนวปฏิบัติด้านการส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ในด้านใดด้านหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) การแต่งกาย ให้บุคลากร/นักศึกษา สามารถแต่งกายตามอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ หรือเพศภาวะของบุคคล ตามข้อบังคับของหน่วยงาน หรือสถาบันการศึกษา

(๒) การจัดพื้นที่ที่เหมาะสม จัดพื้นที่ที่เหมาะสมกับจำนวนของบุคคล ข้อจำกัดของบุคคล และอัตลักษณ์ทางเพศสภาพหรือเพศภาวะของบุคคล

(๓) การประกาศ ...

(๓) การประกาศรับสมัครงานและการกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครงาน มีการระบุคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษา หรือความสามารถที่สอดคล้องกับลักษณะงาน ไม่ระบุเพศ โดยกำเนิด หรือเพศสภาพ/เพศภาวะ

(๔) การใช้ถ้อย ภาษาและกิริยาท่าทาง และเอกสารต่างๆ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร เกี่ยวกับคำศัพท์ที่เหมาะสมในการใช้เรียกอัตลักษณ์ทางเพศสภาพหรือเพศภาวะของบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการตีตรา เสียดสี หรือลดทอนคุณค่าของบุคคลทุกเพศ รวมถึงเป็นการแสดงถึงอคติทางเพศที่ไม่เคารพในสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

(๕) การสรรหาคณะกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ในหน่วยงาน ส่งเสริมให้มีการสรรหาบุคคลทั้งเพศชาย เพศหญิง หรือผู้แสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด เข้าร่วมเป็นกรรมการในทุกระดับ เพื่อพัฒนาสังคมไทยไปสู่สังคมเสมอภาคอย่างแท้จริง

(๖) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ และจัดทำแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดในการทำงาน

(นายประเสริฐ บุญเรือง)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๓

ข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวปฏิบัติด้านการส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘

ที่มา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตาม รัฐธรรมนูญเสมอกัน และมาตรา ๒๗ กำหนดให้ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิ เสรีภาพ และได้รับความ คุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่า ด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของ บุคคล สถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัด ต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใช้ให้สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีกฎหมายและมาตรการคุ้มครองผู้ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุ แห่งเพศ และเพื่อป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมระหว่างเพศในสังคมไทย อีกทั้งเป็นกฎหมายที่ สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชนสากลตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ หลักการยกย่องการตา ว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิ มนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นการเลือกปฏิบัติจากสาเหตุรสนิยมทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ รวมทั้ง สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๕ ว่าด้วยเรื่องการบรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง

เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและคุ้มครองมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ คณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ (สทพ.) จึงกำหนดข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวปฏิบัติด้านการส่งเสริม ความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียม ระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวปฏิบัติฯ สำหรับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

คำจำกัดความที่เกี่ยวข้อง

การเลือกปฏิบัติ หมายถึง การกระทำหรือไม่กระทำการใดอันเป็นการแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ หมายถึง การกระทำหรือไม่กระทำการใดอันเป็นการแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด

อัตลักษณ์ทางเพศ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคล หรือตัวตนของบุคคล ซึ่งรวมทั้งจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับลักษณะทางเพศสภาพหรือเพศภาวะของบุคคล

เพศโดยกำเนิด หมายถึง เพศซึ่งถูกระบุไว้เมื่อแรกเกิด โดยใช้ลักษณะเพศทางสรีระหรืออวัยวะเพศมาเป็นฐานในการกำหนด

เพศสภาพหรือเพศภาวะ หมายถึง การแสดงพฤติกรรม การปฏิบัติ หรือ การแสดงบทบาทเพศของบุคคลซึ่งอาจตรงหรือไม่ตรงกับลักษณะเพศโดยกำเนิด

ข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวปฏิบัติด้านการส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

๑. การแต่งกาย
๒. การจัดพื้นที่ที่เหมาะสม
๓. การประกาศรับสมัครงานและการกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครงาน
๔. การใช้ถ้อยคำ ภาษาและกิริยาท่าทาง
๕. การสรรหาคณะกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงาน
๖. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน

รายละเอียดของข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวปฏิบัติฯ ทั้ง ๖ ข้อ

๑. การแต่งกาย

๑.๑ หน่วยงาน/สถาบันการศึกษา ควร ให้สิทธิบุคลากร/นักศึกษา สามารถแต่งกายตามอัตลักษณ์ทางเพศสภาพหรือเพศภาวะ ของบุคคลนั้น ตามข้อบังคับของหน่วยงาน หรือสถาบันการศึกษา

๑.๒ หน่วยงาน/สถาบันการศึกษา ไม่ควรมีการออกประกาศ ระเบียบ หรือกำหนดแนวปฏิบัติใด ๆ เกี่ยวกับการแต่งกายของบุคลากร ผู้ที่มาปฏิบัติงาน/นักศึกษา อันเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลที่มีอัตลักษณ์ตามเพศสภาพไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิด

๒. การจัดพื้นที่ที่เหมาะสม

หน่วยงาน ควรจัดให้มีพื้นที่ที่เหมาะสมกับจำนวนของบุคคล อัตลักษณ์ทางเพศสภาพหรือเพศภาวะของบุคคล และข้อจำกัดของบุคคลโดยการจัดให้มีพื้นที่ที่เหมาะสมแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑ หน่วยงานควรจัดให้มีห้องน้ำอย่างน้อย ๑ ห้อง สำหรับให้คนทุกเพศสภาพหรือทุกเพศภาวะ (All Gender Restroom) รวมถึงผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ สามารถเข้าไปใช้ได้ นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มจำนวนห้องน้ำหญิงให้มีเพียงพอกับจำนวนผู้หญิงที่มีอยู่ในหน่วยงาน/องค์กร หรือที่เข้ามาใช้บริการในหน่วยงานหรือองค์กร

๒.๒ หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่เฉพาะด้าน เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ด่านตรวจคนเข้าเมือง เรือนจำ ควรจัดให้มีพื้นที่เฉพาะและมีการปฏิบัติที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ทางเพศ เพศสภาพ/เพศภาวะของบุคคลที่ต้องเข้ามาอยู่หรือมาใช้บริการในพื้นที่เฉพาะเหล่านั้น

๓. การประกาศรับสมัครงานและการกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครงาน

เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๗ (วรรค ๑) แห่งพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ การประกาศรับสมัครงานของหน่วยงานรัฐและภาคเอกชน สามารถระบุคุณสมบัติเฉพาะด้านวุฒิการศึกษา หรือความสามารถเฉพาะที่สอดคล้องกับลักษณะงานได้ แต่ต้องไม่นำลักษณะเฉพาะทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นเพศโดยกำเนิด หรือเพศสภาพ/เพศภาวะ มากำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับการประกาศรับสมัครงาน หรือมากำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครงาน

๔. การใช้ถ้อยคำ ภาษาและกิริยาท่าทาง และเอกสารต่าง ๆ

การใช้วาจา ที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพหรือเพศภาวะของบุคคล หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ควรให้ความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากร เกี่ยวกับคำศัพท์ที่เหมาะสม และคำศัพท์ที่ไม่เหมาะสมในการใช้เรียกอัตลักษณ์ทางเพศสภาพหรือเพศภาวะของบุคคล โดยให้ละเว้นการใช้คำศัพท์ที่ไม่เหมาะสมต่อไปนี้ต่อบุคคลแต่ละกลุ่มเฉพาะ ตัวอย่างเช่น

คำที่ไม่สมควรใช้กับกลุ่มบุคคลผู้มีความแตกต่างจากเพศโดยกำเนิด เช่น เบี่ยงเบนทางเพศ เพศที่สาม มิตปกติ วิปริตผิดเพศ ตืด รักร่วมเพศ เก้งกวาง อีแอบ ไม้ป่าเดียวกัน เป็นต้น

คำที่ไม่สมควรใช้กับเพศหญิง เช่น ซะนิ สาวแก่ อี แม่โจยักษ์ เป็นต้น

คำที่ไม่สมควรใช้กับเพศชาย เช่น ตืด นุ่งผ้าถุง แมงดา หน้าตัวเมีย เป็นต้น

ซึ่งนอกจากการใช้วาจาหรือถ้อยคำที่ไม่เหมาะสมแล้ว การแสดงลักษณะทางกิริยาท่าทางของบุคคลที่เป็นแสดงออกถึงการล้อเลียน ดูหมิ่นเหยียดหยามในความเป็นหญิงความเป็นชาย หรือเพศสภาพอื่น เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำเช่นกัน ทั้งนี้ เอกสารต่าง ๆ ที่มีได้เกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับเอกสารทางราชการอย่างเป็นทางการเป็นนัยยะสำคัญ เช่น แบบสำรวจความพึงพอใจ แบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งกำหนดให้ระบุเพศของผู้จัดทำ ต้องมีการกำหนดให้สามารถระบุเพศอื่นนอกจากเพศชายหรือหญิงได้

เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการตีตรา เลียดสี หรือลดทอนคุณค่าของบุคคลทุกเพศ รวมถึงเป็นการแสดงถึงอคติทางเพศที่ไม่เคารพในสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

๕. การสรรหาคณะกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงาน

หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรส่งเสริมให้มีการสรรหาบุคคลทั้งเพศชาย เพศหญิง หรือผู้มีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด เข้าร่วมเป็นกรรมการในทุกระดับ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาสังคมไทยไปสู่สังคมเสมอภาคอย่างแท้จริง เพราะว่าแต่ละเพศสามารถใช้มุมมองและความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้การสะท้อนปัญหาในการพัฒนาสังคมในมิติต่าง ๆ มีความรอบด้านมากขึ้น ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ควรสรรหาบุคคลเพศหญิงเข้าร่วมเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการ เพื่อร่วมพิจารณานโยบายตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาของสตรี เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาการหย่าร้าง และการเจรจาไกล่เกลี่ยที่มีมิติความละเอียดอ่อนทางเพศ เป็นต้น

๖. การป้องกันและแก้ไขปัญหากล่องละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน

การล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในที่ทำงาน หรือเกี่ยวเนื่องจากการทำงานสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทั้งชาย หญิง และบุคคลผู้มีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด จากการกระทำของนายจ้างหรือผู้บังคับบัญชา รวมทั้งเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิส่วนตัวและสิทธิในการทำงานที่บุคคลควรได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม รวมทั้งยังขัดขวางโอกาสต่าง ๆ ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศโดยตรง

หน่วยงานต้องแสดงเจตนารมณ์ในการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมกล่องละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พร้อมจัดทำแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหากล่องละเมิดทางเพศในการทำงาน กรณีต้องจัดการแก้ไขปัญหาก็ดำเนินการอย่างจริงจัง โดยทันที ดังนี้ อาจใช้กระบวนการอย่างไม่เป็นทางการ หากมีการร้องเรียน ให้แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบ ซ้อร่องเรียน โดยหน่วยงานสามารถนำมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหากล่องละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ มาปรับใช้ในการคุ้มครองสิทธิของบุคลากรในหน่วยงาน เป็นต้น

ภาคผนวก ๑

การดำเนินการเมื่อถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ

สิ่งที่ควรกระทำเมื่อถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ

- บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยการบันทึกเสียง บันทึกภาพหรือถ่ายภาพ หรือ ถ่าย video clip (หากทำได้)
- บันทึกเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นลายลักษณ์อักษรทันทีที่เหตุการณ์เกิดขึ้น โดยจดบันทึก วัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุ คำบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสั้นๆ ชื่อของพยานและ/หรือบุคคลที่สาม ซึ่งถูกกล่าวถึงหรืออยู่ในเหตุการณ์
- แจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นให้บุคคลที่ไว้วางใจทราบทันที
- หากหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเพื่อนร่วมงานหรือเพื่อน และแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้บังคับบัญชา บุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วยตนเอง โดยอาจให้เพื่อนร่วมงานเป็นที่ปรึกษาหรือ ร่วมไปเป็นเพื่อนก็ได้
- กรณีผู้ถูกระทำอายุ/กลัว อาจให้เพื่อนมาแจ้งแทน แต่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ถูกระทำ
- ถ้าถูกระทำซ้ำ ๆ อีก ถือว่าเป็นปัญหา ควรปรึกษาผู้ใหญ่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนที่ปัญหาจะลุกลามไปกว่านี้ จากนั้นควรดำเนินการขึ้นเด็ดขาด โดยร้องเรียนไปยังผู้บังคับบัญชาที่อยู่ในระดับสูงเพื่อลงโทษทางวินัย

กระบวนการแก้ไขปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นทางการ

การยุติปัญหาการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศจะใช้กระบวนการอย่างไม่เป็นทางการในการแก้ไขปัญหาลำดับแรก

สิ่งที่ผู้ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศต้องดำเนินการ

- ในกรณีที่สามารแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ ให้พูด/เขียนถึงผู้กระทำเพื่อแจ้งให้ผู้กระทำทราบพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับและร้องขอให้หยุดการกระทำ ผู้ถูกระทำอาจขอให้มีคนอยู่เป็นเพื่อนหรือพูดในนามตนเองได้
- ในกรณีไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ให้ดำเนินการดังนี้

ยื่นคำร้องให้คณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ หรือคณะกรรมการ วลพ. คือ ผู้วินิจฉัยปัญหาที่มีการยื่นคำร้องว่ามีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ซึ่งอาจกำหนดมาตรการชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัย เพื่อคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์แก่บุคคลซึ่งถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

ช่องทาง/วิธีการยื่นคำร้อง

- ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน ๑๓๐๐ (OSCC) ตลอด ๒๔ ชั่วโมง
- กรุงเทพมหานคร : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ อาคารมหานครยิบซัม ชั้น ๒๓ B ถนนศรีอยุธยา แขวงถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๖๔๒ ๗๗๔๕ โทรสาร ๐ ๒๖๔๒ ๗๗๗๐ E-mail: genderact@owf.go.th Website: www.dwf.go.th
- ต่างจังหวัด : ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว (๘ แห่ง) ได้แก่
  - ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัววัดนาगा จังหวัดขอนแก่น
  - ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดศรีสะเกษ
  - ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคกลาง จังหวัดนนทบุรี
  - ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ๓๖ พรรษา จังหวัดชลบุรี
  - ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว จังหวัดเชียงราย

- ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคเหนือ จังหวัดลำปาง
- ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว เฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษา บรมราชินีนาถ จังหวัดลำพูน
- ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคใต้ จังหวัดสงขลา
- และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (๗๖ จังหวัด)

การยื่นคำร้อง : สิ่งที่ต้องเขียนในคำร้อง

๑. ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง
๒. ชื่อและที่อยู่ของผู้ถูกร้อง
๓. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุที่เห็นว่าตนได้รับหรือจะได้รับความเสียหายในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ
๔. พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)
๕. คำขอ หรือความประสงค์ของผู้ร้อง
๖. ลายมือชื่อของผู้ร้อง

ยื่นเฉพาะคำร้อง : สิ่งที่ต้องยื่น มีดังนี้

- คำร้อง (ตัวจริง)
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาเอกสารแสดงตัวบุคคลที่ออกให้โดยทางราชการ
- สำเนาคำร้อง ๑ ชุด
- พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) แต่ถ้าไม่สามารถแนบพยานหลักฐานได้ ให้ระบุด้วยว่าเพราะเหตุใดจึงแนบไม่ได้
- ผู้ร้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของเอกสารทั้งหมด

สำหรับคำร้องและเอกสารที่ยื่นไปทั้งหมด

- ให้จัดทำเป็นภาษาไทย
- ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ภาคผนวก ๒
ตัวอย่างที่ดีของแนวปฏิบัติที่ประกาศในหน่วยงาน

ประกาศมหาวิทยาลัยทักษิณ

เรื่อง แนวปฏิบัติการแต่งกายของนิสิตที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือวิถีทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิด
พ.ศ. ๒๕๖๐

เพื่อป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติจากสาเหตุวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศ และเพื่อคุ้มครองบุคคลไม่ให้ถูกลบหลู่เกียรติ ชื่อเสียง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์หรือตัวตนผ่านทางการพูดจา ท่าทาง การแต่งกาย ลักษณะร่างกาย ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศรูปแบบใด ตามหลักการ Yogyakarta Principles ว่าด้วย การใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ จึงเป็นการสมควรกำหนดแนวปฏิบัติการแต่งกายของนิสิตที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือวิถีทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบกับประกาศมหาวิทยาลัยทักษิณ เรื่อง มอบอำนาจและมอบหมายหน้าที่ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยและอธิการบดี ฉบับลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยทักษิณ เรื่อง แนวปฏิบัติการแต่งกายของนิสิตที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือวิถีทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิด พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ ๓ นิสิตของมหาวิทยาลัยทักษิณที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือวิถีทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิด มีสิทธิแต่งกายเข้าชั้นเรียน เข้าสอบวัดผล และเข้าฝึกปฏิบัติงาน ตามเพศวิถีของตนได้ แต่จะต้องแต่งกายในลักษณะเป็นระเบียบเรียบร้อย และถูกต้องตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยทักษิณ ว่าด้วย เครื่องแบบ เครื่องหมาย และเครื่องแต่งกายนิสิต

ข้อ ๔ บัณฑิตของมหาวิทยาลัยทักษิณที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือวิถีทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิด มีสิทธิแต่งกายชุดครุยวิทยฐานะเพื่อเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ตามเพศวิถีของตนได้ แต่จะต้องแต่ง

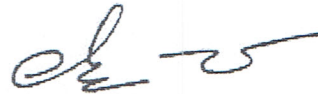
ภายในลักษณะสุภาพเรียบร้อย และถูกต้องตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยทักษิณ ว่าด้วย การใช้ครุฑวิทยฐานะ เข็ม วิทยฐานะ และครุฑประจำตำแหน่ง

ข้อ ๕ ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยพึงปฏิบัติตนนิตที่อาจมีอิทธิพลทางเพศหรือวิถีทางเพศ ไม่ตรงกับเพศกำเนิดโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียมระหว่างเพศ ทั้งนี้ การกลั่นแกล้ง การดูหมิ่น เพี้ยยศหยาม กดขี่ ช่มเหงผู้ร่วมงาน นักเรียน นิสิต นักศึกษา หรือประชาชน ถือเป็นความผิดวินัย

ข้อ ๖ ห้ามมิให้ส่วนงานหรือหน่วยงานภายในส่วนงานออกประกาศ ระเบียบ หรือกำหนด แนวปฏิบัติใดๆ เกี่ยวกับการแต่งกายของนิสิตอันเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมคือนิสิตที่อาจมีอิทธิพลทาง เพศหรือวิถีทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิด

จึงประกาศมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย ชำนิ)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ